

DENETİM KOMİTELERİ VE İÇ DENETİM

Ali Rıza EŞKAZAN

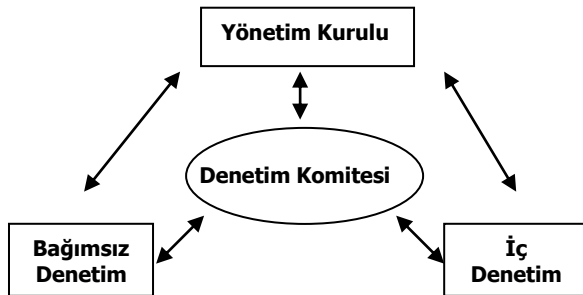
Kurumsal yönetim ilkelerinin ülkemizde yeşermesi ve gelişmesi amacı ile yapılan ve yapılması öngörülen yasal düzenlemeler ile birlikte Denetim Komitesi, İç Kontrol Sistemi ve İç Denetim kavramlarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Denetimden Sorumlu Komiteler

İşletmelerin; yatırımcılara ve diğer çıkar gruplarına karşı olan sorumlulukları ve kamuyu aydınlatma esasları çerçevesinde, etkin yönetimi ve kontrolünü sağlayan bir ilkeler bütünü olan kurumsal yönetimin temel unsurları şeffaflık, dürüstlük ve hesap verebilirlik kavramlarıdır.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun halka açık anonim ortaklıklar için hazırladığı ve henüz taslak halinde olan **"Kurumsal Yönetim İlkeleri Rehberi"**nde komiteler üzerinde önemle durulmuştur. Uluslararası alanda genel kabul görmüş kurumsal yönetim ilkeleri ile uyumu sağlayacak esaslara yer verilen rehberde Kurumsal Yönetim Komitesi, Stratejik Planlama Komitesi, İnsan Kaynakları ve Ödüllendirme Komitesi, Uzlaşma Komitesi ve Etik Komitesi ile birlikte ve ilk sırada **"Denetimden Sorumlu Komite"** ye yer verilmiştir.

Denetimden Sorumlu Komite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulur ve kurumsal yönetim ilkelerine göre şirket performansı ile ilgili her türlü iç ve dış denetimin yeterli ve şeffaf bir şekilde yapılmasını sağlar.

Yasal Düzenleme

Sermaye Piyasası Kurulu 04.03.1996 tarihli ve 22570 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan seri: x, no:16 sayılı Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim hakkında tebliğe 28. Maddesinden sonra gelmek üzere 28/A ve 28/B maddelerini eklemiştir. Bu maddeler için "1/1/2003 tarihinden sonra sona eren yıllık ve bundan sonra gelecek ilk ara mali tablo döneminden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde, yürürlüğe girer." ibaresine yer verilmiştir.

Söz konusu tebliğe göre Hisse senetleri borsada işlem gören ortaklıklar; yönetim kurulu tarafından kendi üyeleri arasından seçilen en az iki üyeden oluşan denetimden sorumlu komite kurmak zorundadırlar.

Denetimden sorumlu komite; ortaklığın muhasebe sistemi, finansal bilgilerin kamuya açıklanması, bağımsız denetimi ve ortaklığın iç kontrol sisteminin işleyişinin ve etkinliğinin gözetimini yapar.

Denetim Komitesinin genel sorumluluklarının yanı sıra iç kontrol sistemi ve iç denetime yönelik görev ve sorumlulukları aşağıdaki gibi özetlenebilir.

- ◆ En az iki üyeden oluşmalıdır,
- ◆ Komite iki üyeden oluşur ise her ikisi, ikiden fazla üyenin bulunması halinde üyelerinin çoğunluğu, doğrudan icraî fonksiyon üstlenmeyen yönetim kurulu üyelerinden oluşmalıdır,
- ◆ Çalışma esasları ve çalışmaları yazılı hale getirilmelidir,
- ◆ Finansal ve operasyonel faaliyetlerin gözlem altında tutulması sağlanmalıdır,
- ◆ Mali tabloların gerçeğe uygunluğu ile ilgili olarak yönetim kuruluna görüş bildirilmelidir,
- ◆ İç ve dış denetimin sağlıklı bir şekilde yapılması sağlanmalıdır,
- ◆ Bağımsız denetim kuruluşunun seçiminde görüş verilmelidir,
- ◆ Hukuka uygunluk, ahlak kuralları, çıkar çatışmaları ve kötü yönetim ile hileli işlemler konularındaki soruşturmalara ilişkin şirket politikalarını gözden geçirmelidir,

- ◆ İç veya bağımsız denetim aracılığıyla kurumsal yönetim politikalarının uygunluğunu gözden geçirmelidir,
- ◆ Bağımsız denetçilerle ve iç denetçilerle bir araya gelerek iç kontrol sisteminin yeterliğini görüşmelidir,
- ◆ Düzenli olarak kendi içinde toplantılar yaparak yönetim kurulu, finansal yöneticiler, bağımsız denetçiler ve varsa iç denetçiler arasında bir iletişim köprüsü kurulmasını sağlamalıdır.

Denetim Komitesi - İç Kontrol Sistemi - İç Denetim

İlgili tebliğ, denetim komitesine iç kontrol sisteminin işleyişinin ve etkinliğinin gözetimini yapma sorumluluğunu tanımlamaktadır. Bu tanımlama iç denetim fonksiyonuna olan ihtiyacı da ortaya koymaktadır. Uluslararası iç denetim mesleki uygulama standartlarında ifade edildiği üzere **İç Denetçiler**; İç Kontrol Sisteminin etkinliği ve verimliliğini değerlendirmekle yükümlüdürler.

Bu yapı içerisinde denetim komitesinin sorumluluklarını yerine getirirken ihtiyaç duyacağı ve destek alacağı en önemli unsurlardan biri olarak **İç Denetim Fonksiyonu** ön plana çıkmaktadır.

Denetim komitesinin iç denetim biriminden beklentilerini aşağıdaki başlıklarda toplayabiliriz.

- İç Denetimin Bağımsızlığı,
- Güçlü liderlik ve iyi yönetim,
- Yapıcı yaklaşım ve iletişim becerisi,
- Risk değerlemenin uygulanması,
- Uygulama yöneticileri gibi düşünce yetisi,
- Getireceği öneriler ile yönetime katma değer yaratmak,
- Profesyonellik, mükemmellik ve tarafsızlık.

Beklentilerin yanı sıra denetim komitesinin iç denetim birimine sağlaması gereken destek unsurlar ise aşağıdaki gibidir.

- İç denetim biriminin bağımsızlığının korunması,
- Üst düzey toplantılar ile iletişim olanaklarının sağlanması,
- İç denetimde kalite güvencesinin sağlanması.

Denetim komitesinin sadece tebliğde ifade edilen "Şekil Şartını Yerine Getirmek" amacı ile oluşturulması yerine, gerçek anlamı ile

kendinden beklenen görev ve sorumlulukları yerine getirebilmesi için doğru yapılandırılmasının yanı sıra tüm yetki ve sorumluluklarının yönetim kurulu tarafından onaylanan bir yönetmelik ile tanımlanması uygulama başarısının gerek şartıdır.

Söz konusu yönetmelik; denetim komitesinin amaç, yetki, üye yapısı, toplantı sistemi ve sorumlulukları gibi temel unsurlarını net bir şekilde ifade etmelidir.

Yeterli bir kontrol ortamının kurumsal yönetim için önemli bir kaynak olduğu göz önüne alındığında, kontrol ortamının etkinliğini ve verimliliğini değerlendiren iç denetim fonksiyonunun öneminin ülkemizde gelecek günlerde daha da artacağı sonucuna varılabilir. Bu çerçevede iç denetçilerin ürettiği hizmetin kalitesi ve bu kalitenin sürekliliğinin sağlanmasına yönelik çalışmalara önem vermeleri gereği ortaya çıkmaktadır.